

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Historia e teorías dos movementos migratorios	Código	615525013	
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descriptorios				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	6
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Cardesin Díaz, Jose Maria	Correo electrónico	j.m.cardesin@udc.es	
Profesorado	Cardesin Díaz, Jose Maria Espíñeira González, Keina Raquel Rivas Quarneti, Natalia Yanaina	Correo electrónico	j.m.cardesin@udc.es keina.espineira@udc.es natalia.rivas.quarneti@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>Nesta materia exploráranse os vínculos teóricos entre a historia e a socioloxía das migracións. As migracións serán analizadas á luz das migracións históricas de galegos cara a América do Sur, para pasar a analizar as principais teorías explicativas dos procesos migratorios a nivel histórico ata chegar á actualidade. Estudiaranse os principais enfoques, correntes e teóricos/as no campo das migracións internacionais.</p> <p>Obxectivos do curso</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analizar as transformacións históricas que explican os grandes movementos migratorios cara a América nos séculos XIX e XX. <ol style="list-style-type: none"> 1.a. Estudar o impacto dos procesos de migración e retorno sobre os territorios emisores 2. Abordar algunhas metodoloxías e técnicas cualitativas de especial interese para a análise destes procesos. <ol style="list-style-type: none"> 2.a. Historia oral: a utilización de documentos persoais. 2.b. Historia visual: fotografía e cine 2.c. Historia urbana: a cidade como texto 3. Adquirir coñecementos sobre as diferentes teorías explicativas das migracións internacionais. <ol style="list-style-type: none"> 3.a. Visión histórica das teorías das migracións internacionais. 3.b. Novos marcos teóricos no contexto presente 			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A2	CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.
A9	CEM1 - Demostrar coñecementos avanzados sobre os principais movementos migratorios ao longo da historia e a súa relación con procesos de conflictividade e de cohesión social nas sociedades de orixe e destino
A10	CEM2 - Dominar as principais ferramentas conceptuais e técnicas que permiten definir un colectivo e unha problemática migratoria como obxecto de estudo e análise.
A11	CEM3 - Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias e os procesos de integración dos colectivos migrantes.
A14	CEM6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito da análise das migracións internacionais e do traballo con colectivos migrantes.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

A2. CE2. Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.	AM2		
A.9. CEM1. Demostrar coñecementos avanzados sobre os principais movementos migratorios ao longo da historia e a súa relación con procesos de conflictividade e de cohesión social nas sociedades de orixe e destino	AM9		
A10.CEM2. Dominar as principais ferramentas conceptuais e técnicas que permiten definir un colectivo e unha problemática migratoria como obxecto de estudo e análise.	AM10		
A11.CEM3. Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias e os procesos de integración dos colectivos migrantes.	AM11		
A14.CEM6.Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito da análise das migracións internacionais e do traballo con colectivos migrantes.	AM14		
B14.CX2. Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.		BM14	
C1.CT1.T1 - Reflexionar, chegar a conclusións e propoñer solucións a través do traballo en equipo.			CM1

Contidos	
Temas	Subtemas
1. A emigración cara a América: os factores de atracción	1.1. A formación dun mercado mundial. 1.2. A construción política de Latinoamérica. 1.3. Capitalismo, leis de inmigración e mercado de traballo.
2.- O exemplo de Galicia: os factores de expulsión.	2.1.- As mudanzas no mundo rural galego. 2.1.1.- Os condicionantes do marco estatal español: legais, políticos, etc. 2.2.- A emigración como proceso dinamizador do mundo rural
3.- A memoria da emigración	3.1.- Historias de migración e retorno 3.1.1.- Metodoloxías e técnicas: historia oral e historias de vida, xenealoxías e documentos persoais 3.2.- Os lugares da memoria 3.2.1.- Recorridos urbanos: o Parque do Pasatempo
4.-Unha visión histórica das teorías das migracións internacionais.	4.1. A escola de Chicago: Park e Thomas e Znaniecki 4.2. A socioloxía da "Race and Etnic relations" 4.3. A aportación ás migracións dende a socioloxía norteamericana contemporánea: Portes e Massey 4.4. A escola francesa e a súa achega teórica: Bourdieu e Sayad.
5. Teorías explicativas dos procesos de migracións internacionais	5.1. O modelo económico do push-pull 5.2. Teorías da acción individual 5.3. Teorías do capital social e das redes 5.4. Teorías da mobilidade social 5.5. O modelo centro-periferia 5.6. O modelo das cidades globais
6. Novas teorías sobre as migracións internacionais.	6.1. O transnacionalismo como paradigma emerxente 6.2. As migracións nun mundo globalizado. 6.4. O feminismo interseccional. 6.3. A teoría decolonial. 6.5. Estudos de fronteiras e mestizaxe

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A2 A9 A10 A11 B14	42	42	84

Proba de ensaio	A2 A9 A10 A11 A14 B14 C1	0	58	58
Saídas de campo	A2 A9 A10 A11 C1	4	0	4
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Clases teóricas con participación do estudantado, en torno aos diversos contidos que compoñen o programa.
Proba de ensaio	A proba consistirá en escoller un dos temas relacionados coa materia e facer unha reflexión que implica a lectura dun mínimo de 10 referencias bibliográficas.
Saídas de campo	Realizarase unha saída de campo a Betanzos onde se dará unha aula sobre a historia das migracións e a súa pegada arquitectónica en Galicia tomando como estudio de caso o Pasatempo de Betanzos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Proba de ensaio	O alunado poderá consultar co profesorado da materia as dúbidas e preguntas que considere oportunas para a correcta realización do ensaio. Para concertar unha titoría será preciso concretar un día por correo electrónico.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	A2 A9 A10 A11 A14 B14 C1	Esta proba de ensaio ten un valor do 100% da nota da materia. Para realizar a mesma terase en conta os contidos impartidos na aula, as lecturas, a profundidade na análise, a redacción e os aspectos formais propios dun ensaio.	100

Observacións avaliación

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cardesín, J. M. (1999). La heterogeneidad de la reproducción social en una sociedad estratificada: la Galicia rural del S.XIX. F. Rodríguez Iglesias (dir.): Proyecto Galicia. Antropología, vol. XXVI, A Coruña, 1999, p. 396-437 - Cardesín, J.M. (2018). A Theme Park in Early 20th Century Galicia: a case study on the globalized visions of Indianos. R. de Palma & A. Pérez Caramés (coords.): Galician Migrations, New York, Springer, p. 63-79. - Vázquez, A. (2008). Unha visión xeral da emigración galega contemporánea a América e a Europa. X.M. Cid et Alii, Migracións na Galicia contemporánea, Santiago, Sotelo Branco, p. 17-48 - Ribas-Mateos, N. (2004). Una invitación a la sociología de las migraciones. Barcelona: Bellaterra. - Messina, A. ; Lahav, G. (2006). The migration reader: exploring politics and policies. Boulder: Lynne Rienner - Sennett, R. (2014). El extranjero: dos ensayos sobre el exilio. Barcelona: Anagrama - Rea, A. (2009). Sociología de la inmigración. Barcelona: Hacer - Sassen, S. (2013). Inmigrantes y ciudadanos: de las migraciones masivas a la Europa Fortaleza. Tres Cantos: Siglo XXI - Sayad, A. (2010). La doble ausencia: de las ilusiones del emigrado a los padecimientos del inmigrado. Rubí: Anthropos - AA.VV. (2008). Estudios postcoloniales. Ensayos fundamentales. Madrid: Traficantes de Sueños - Terrén, E. (2002). Razas en conflicto: perspectivas sociológicas. Barcelona: Anthropos - Portes, A.; DeWind, J. (2006). Repensando las migraciones internacionales. Nuevas perspectivas teóricas y empíricas. México: Miguel Ángel Porrúa - Massey, D.; Arango, J; Graeme, H. ; Kouaocuci, A.; Pelegrino, A. (2000). Teorías de la Migración Internacional: Una reseña y una evaluación. Revista Trabajo, 3, pp. 5-50. - Mezzadra, S.; Neilson, B. (2013). Border as method, or, the multiplication of labor.. Duke University Press - Houtum, H., Kramsch, O. y Zierhofer, W (eds.) (2005). B/ordering Space.. Londres: Ashgate Publishing. - Anzaldúa, G. (1987). Borderlands / La Frontera. The New Mestiza. . San Francisco: Aunt Lute Books. - Zapata-Barrero, R. (ed.) (2010). Shaping the normative contours of the European Union: a Migration-Border framework.. Barcelona: CIDOB
<p>Bibliografía complementaria</p>	<p>Allegue, Gonzalo, 1992: Galegos, as mans de América, Vigo, Nigra</p> <p>Barnett, Miguel, 2008: Galego, Xunta de Galicia.</p> <p>Mezzadra, Sandro (2005) Derecho de fuga: migraciones, ciudadanía y globalización. Madrid: Traficantes de Sueños.</p> <p>Houtum, H. (2005) ?The Geopolitics of Borders and Boundaries?. Geopolitics, 10(4): 672-679</p> <p>Houtum, H. y T. V. Naerssen (2002) ?Bordering, Ordering and Othering?, Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 93/2: 125-136</p> <p>Houtum, H. y Pijpers, R. (2007) ?The European Union as a Gated Community: The Two-faced Border and Immigration Regime of the EU?. Antipode, 39 (2): 291-309.</p> <p>Houtum, Henk (2010) ?Human Blacklisting: The Global Apartheid of the EU?s External Border Regime.? Environment and Planning D: Society and Space 28 (6): 957-976.</p> <p>Balibar, Étienne (2009) ?Europe as borderland?, Environment and Planning D: Society and Space, 27(2): 190-215</p> <p>Casas Cortés, M., Cobarrubias, S. y Pickles, J. (2011) ?Stretching Borders Beyond Sovereign Territories? Mapping EU and Spain?s Border Externalization Policies? Geopolítica(s). Revista de estudios sobre espacio y poder, 2(1): 71-90.</p> <p>Johnson, Corey; R. Jones; A. Paasi; L. Amoore; A. Mountz; M. Salter ; y C. Rumford (2011) ?Interventions on Rethinking ?the Border? in Border Studies?. Political Geography 2011, vol. 30: 61-69.</p>

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Políticas migratorias e dereito das migracións/615525012

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Identidade, alteridade e interseccionalidade/615525006

Materias que continúan o temario

O modelo migratorio español/615525014

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías